

JESENSKI ISHA SEMINAR “MONEY IN HISTORY” (SOFIJA)

Od 11. do 17. rujna prošle godine član naše udruge Kristijan Dolić, u daljnjem tekstu često u prvom licu, sudjelovao je na jesenskom ISHA-inu seminaru „Money in history“ u Sofiji. Seminar su sjajno organizirali kolege iz ISHA-e Sofije. Bilo mi je drago saznati da ne idem sam, nego s kolegom Marijem Marasovićem, već iskusnim ISHA-inim seminarcem, i, kako sam saznao poslije, jednim od omiljenih likova na tim druženjima, što pripisujem njegovu velikom povijesnom znanju pomiješanom s dalmatinskom opičenošću. Na put smo krenuli u pravo vrijeme, u nedjelju 10. rujna poslijepodne, u trenutku kad se neviđena kiša sručila na Zadar, koji je tih tjedan dana, dok smo mi uživali u sunčanoj Sofiji, plivao u vodi. U Zagreb smo stigli u kasno poslijepodne, taman da svjedočimo još jednom potopu, onom hrvatske košarkaške reprezentacije na Eurobasketu. Oko 22 h ukrcali smo se na autobus prema Sofiji, kamo smo stigli nakon otprilike 12 h vožnje. Bio sam iznimno uzbuđen zbog puta jer nikad nisam putovao istočnije od Iloka. Put je protekao u najboljem redu, a na određitu nas je dočekao kolega iz Sofije koji je vrlo dobro govorio hrvatski jezik te obožavao glazbu nekadašnjeg jugoslavenskog područja. Nakon vožnje podzemnom željeznicom stigli smo do centra prekrasnog grada, u blizini kojeg je bio naš hostel. Nakon što smo se smjestili u hostel, otišli smo na posljednji kat obližnjeg državnog arhiva na ručak. Tamo smo upoznali nekoliko Makedonaca te dvojicu kolega iz Beograda. Nakon što smo se skompali, vratili smo se u hostel na odmor, nakon čega je slijedila večera te *Ice-breaking party* u nekom kafiću u parku udaljenom 30 minuta hoda od hostela. Upoznao sam se s cijelim nizom ljudi raznih nacionalnosti te smo vodili niz ugodnih rasprava. Sutradan ujutro nakon doručka uslijedilo je službeno otvaranje seminara, a nakon ručka podijeljeni smo u nekoliko grupa te provedeni gradom povijesnim rutama koje smo sami odabrali prije. Moj odabir bila je “Treća Bugarska” kraljevina, razgledavanje znamenitosti povezanih s vremenom vladavine bugarskih vladara 1879.–1940. godine te slušanje o povijesti tog vremena. Ostale ponuđene rute bile su: “Socijalistička Sofija”, “Drevna Sofija” i “Religije Sofije”. Nakon toga smo išli na večeru. Navečer smo posjetili kino u kojemu je održana Kulturna večer tradicionalnih bugarskih plesova i glazbe, a nije nedostajalo ni tradicionalne bugarske hrane i pića poslije. Sutradan smo počeli s radom u radionicama zbog kojih smo zapravo i bili tu. Bio sam dijelom radionice “Economic systems and theories” s temom “Classical liberalism and the Chile case”, a još su se održavale radionice “Currency”, “Informal economy”, The „hidden factor“, “Entrepreneurship in history” te “PhD workshop”. Nakon što smo odradili službeni dio preko dana, navečer smo se podijelili u nekoliko tematskih grupa te opustili u *Pub-crawlu*, tradicionalnoj aktivnosti u kojoj se pojedinci unutar jedne grupe bolje upoznavaju šetajući od jednog do drugog objekta za prodaju alkoholnog pića te se s pomoću čudesnih svojstava tih napitaka opuštaju i bolje upoznaju. Sutradan smo nastavili s

našim izlaganjima u sklopu radionica te sam i ja tada izlagao. Nakon što sam obavio taj stresni dio, uputio sam se s još nekim kolegama u šetnju gradom jer nas je vrijeme zbilja poslužilo, a i grad je imao puno toga za ponuditi. Obično smo tijekom dana imali nekoliko blokova po sat-dva slobodno za vlastite aktivnosti, koje su obično bile šetanje ili druženje u hostelu. Poslijepodne tog četvrtka išli smo u Muzej socijalističke umjetnosti, u kojemu smo vidjeli mnoštvo slika iz tog vremena, odnosno slika koje prikazuju taj dio bugarske povijesti, a u dvorištu muzeja bilo je mnoštvo socijalističkih kipova, od manjih do onih golemih, a najčešći je lik bio drug Lenjin. Nakon održanog okruglog stola na temu valutâ u socijalizmu u prostorijama muzeja uputili smo se u hostel spremiti za druženje koje je obično vrhunac ISHA-ina seminara, *National Food and Drinks party*, na kojemu sudionici kroz domaće iće i piće predstavljaju državu iz koje dolaze. Sutradan je održano zaključno druženje, na kojemu su sudionici pojedinih radionica iznijeli neke svoje zaključke, bilo klasičnim izlaganjem bilo kroz neku vrstu igrokaza, kao što je to učinila radionica *Entrepreneurship*. Ostatak smo dana imali slobodno, a navečer smo mogli odabrati želimo li ići igrati društvene igre u bar namijenjen tome ili ići na jedan od vrhova obližnje planine kako bismo panoramski vidjeli Sofiju po noći. Budući da sam Slavonac, nisam želio riskirati s penjanjem, što je bio dobar potez jer su „avanturisti“ imali kvar na autu usred neke bugarske šume u visinama neke planine u Bugarskoj. Sutradan smo imali organiziran cjelodnevni izlet u Plovdiv, koji smo prošli uzduž i poprijeko, a nakon povratka u sobu spremili smo se za posljednju noć u Sofiji; budući da smo se već nekoliko puta prije družili na javnim gradskim površinama, najčešće ispod nekog monumentalnog socijalističkog spomenika impresivna izgleda, odlučili smo tako provesti i našu posljednju večer. Sutradan smo se, nakon opraštanja od naših prijatelja iz Bugarske i ostalih dijelova Europe, s nostalgijom oprostili od Sofije i Bugarske, a s istim osjećajem težili za našim poplavljenim Zadrom. Put je prošao u najboljem redu, ispit koji sam imao isto jutro kad sam stigao uspješno je prošao, a također sam i lišo prošao Zadrom jer su poplave već bile povijest iz koje je uprava grada, nadam se, nešto naučila.